

Warszawa, 14.11.2006 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-541369 - IX - 901/06/ZS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Radosław SIKORSKI

Minister Obrony Narodowej

We wrześniu br. pracownicy Zespołu Ochrony Praw Żołnierzy i Funkcjonariuszy Służb Publicznych Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przeprowadzili kontrolę w 7 Pomorskiej Brygadzie Obrony Wybrzeża.

Przedmiotem dokonywanych czynności kontrolnych było zbadanie przestrzegania praw i wolności obywatelskich żołnierzy oraz zapoznanie się z występującymi w tej jednostce problemami. Ponadto dokonano przeglądu obiektów socjalno - bytowych, rejonów zakwaterowania żołnierzy służby zasadniczej oraz warunków sporządzania i przechowywania produktów żywnościowych.

Zbadano funkcjonowanie systemu zaopatrywania jednostek w produkty żywnościowe przez Rejonowe Bazy Materiałowe oraz Agencję Mienia Wojskowego.

W czasie kontroli jednostki, odnotowano wiele istotnych problemów nurtujących to środowisko, którymi pragnę podzielić się z Panem Ministrem wskazując, że są one charakterystyczne dla większości kontrolowanych w ostatnim czasie jednostek (np. 1 Warszawskiej Brygadzie Pancерnej, 1 dęblińskim pułku drogowo - mostowym).

Jako dominujące, odnotowano narastające oczekiwanie żołnierzy na uchwalenie planowanej ustawy nowelizującej ustawę o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych i zlikwidowanie wysoce niekorzystnego braku przejrzystości procedur kadrowych oraz struktur etatowych jednostek wojskowych. Zdaniem żołnierzy, ustanowione zasady kwalifikowania stanowisk do określonych grup, oraz kryteria dotyczące możliwości ich obsadzania prowadzą zbyt często do naruszania ciągłości dowodzenia, na wszystkich jego szczeblach. Eliminują także wpływ dowódców na proces mianowania podległych im żołnierzy na stanowiska wakujące w jednostkach.

W ocenie żołnierzy zawodowych, brak czytelnych dróg awansu, sztywno ustalona kadencyjność stanowisk oraz błędy w ustalaniu struktur etatowych pododdziałów, często nieuwzględniających specyfiki jednostki, mogą w niedalekiej przyszłości spowodować dezorganizację wykonywanych przez nie zadań. Stan ten negatywnie wpływa także na poczucie stabilności służby żołnierzy zawodowych.

Jako przykład ilustrujący w praktyce funkcjonowanie obecnych procedur kadrowych, odnotowano przypadek kpt. Mirosława Gołembiewskiego, który w dnia 30 czerwca br. zakończył kadencję na pełnionym stanowisku. W grudniu 2005 r. Dowódca 7 Brygady Obrony Wybrzeża wystąpił do Dowódcy Wojsk Lądowych o skierowanie wymienionego oficera do Akademii Obrony Narodowej (na PSOT), aby mógł zgodnie z formalnymi wymogami systemu awansowania, objąć stanowisko zastępcy dowódcy dywizjonu. W marcu tego roku, gestor korpusu w imieniu Dowódcy Wojsk Lądowych potwierdził przyjęcie propozycji Dowódcy Brygady, o czym poinformowano także zainteresowanego. Na kilka dni przed rozpoczęciem przez w/w studiów w AON, do jednostki przesłano telegram, w którym poinformowano, iż skierowanie na studia kpt. Gołembiewskiego jest nieaktualne, pozostawiając tego oficera oraz jego Dowódcę w sytuacji dalekiej od zgodnej z przyjętym planem awansów. Podkreślić należy, że konsekwencją zaakceptowania wniosku Dowódcy Brygady, było wyznaczenie na stanowisko zajmowane przez wskazanego wyżej kapitana innego oficera.

Możliwość postawienia w tak skomplikowanej sytuacji wyżej wymienionych oficerów, także w mojej ocenie, prowadzi niewątpliwie do naruszenia stabilności struktur kadrowych jednostek wojskowych oraz poczucia krzywdy żołnierzy, czego nie mogę zaakceptować.

Wiele kontrowersji i napięć wywołują propozycje, przedstawiane żołnierzom w czasie rozmów prowadzonych przez organy kadrowe, pełnienia dalszej służby w odległych od macierzystego garnizonach mimo, że w ich jednostkach lub sąsiednich są wolne etaty adekwatne dla ich kwalifikacji. Brak w Siłach Zbrojnych dostępnego dla zainteresowanych żołnierzy systemu informacyjnego o stanowiskach przeznaczonych do obsadzenia oraz konsekwencje odmowy ich przyjęcia, powodują przyjmowanie propozycji pomimo, że decyzje takie skutkują najczęściej zerwaniem więzi rodzinnych oraz znacznym wzrostem kosztów wynikających z prowadzenia „dwóch domów”.

Krytycznie oceniane przez kadrę oficerską, są procedury wyznaczania ich na wyższe stanowiska służbowe, a szczególnie prowadzone w MON rozmowy kwalifikacyjne (kadrowe). Podkreślano, iż od krótkiej, bo zaledwie kilkuminutowej rozmowy, bardzo często uzależniona jest dalsza droga służbowa oficera. Wydaje się, zdaniem rozmówców, koniecznym by w sprawach wyznaczania żołnierzy na stanowiska, przedstawiciele służb kadrowych w większym stopniu

uwzględniali obiektywnie występujące uwarunkowania i prośby zainteresowanych oczywiście jeśli nie są one sprzeczne z potrzebami wojska.

Niezadowolone w korpusie podoficerów wywołują realizowane zmiany etatowe, nieuwzględniające specyfiki służby, co w efekcie spowodowało wprowadzenie zbyt niskich, ich zdaniem, etatów w odniesieniu do zakresu odpowiedzialności ponoszonej na poszczególnych stanowiskach. Podawano przykłady, iż zmiana stopnia etatowego przykładowo dowódcy wołów dowodzenia z st. chorążego na kaprała, spowodowała powstanie dysproporcji między odpowiedzialnością takiego dowódcy a skutkami, także finansowymi, wynikającymi z nowej struktury etatowej.

System szkolenia zwłaszcza żołnierzy służby zasadniczej wymaga, w ocenie żołnierzy zawodowych, gruntownych zmian. Jest on bowiem kosztowny i mało efektywny. Obecnie żołnierze 7 BOW szkoleni są w dziewięciu ośrodkach. Powoduje to określone komplikacje, ponieważ do miejsca szkolenia, jednostka zmuszona jest kierować swoją kadrę, która prowadzi część zajęć a także obsługiwać tych żołnierzy np. w zakresie finansowym (naliczanie i przesyłanie do ośrodków szkolenia żołdu czy innych należności). Zwiększa to koszty obsługi szkolonych żołnierzy poza jednostką macierzystą, zaś kadra Brygady ma jedynie niewielki wpływ na poziom wyszkolenia swych żołnierzy. Sytuacja taka jest trudna do akceptacji, ponieważ w jednostce są warunki i możliwości do prowadzenia szkolenia podstawowego żołnierzy służby zasadniczej. Zdaniem kadry w działających ośrodkach powinny być prowadzone szkolenia wyłącznie specjalistyczne. Szkolenie podstawowe winno odbywać się w jednostkach, w których żołnierz będzie odbywał służbę i do których został skierowany przez WKU. Zmiana obecnego systemu szkolenia jest szczególnie istotna z uwagi na skrócenie czasu pełnienia służby żołnierzom służby zasadniczej.

Często poruszanym problemem była sprawa zakwaterowania podoficerów i szeregowych zawodowych. Obecnie w garnizonie już występują duże trudności w tym zakresie, które zapewne ulegną zwiększeniu w 2007 r. Nie do zaakceptowania jest bowiem konieczność zakwaterowania tych żołnierzy na pododdziałach z żołnierzami służby zasadniczej. Czas pełnienia służby, brak kontaktu z rodzinami, prowadzi do narastania niezadowolenia wśród tej grupy żołnierzy zawodowych. Z poczynionych ustaleń wynika, że coraz większa ilość szeregowych zawodowych nosi się z zamiarem opuszczenia szeregów wojska.

Z przeprowadzanej kontroli wynika, że budynki koszarowe, w których zakwaterowani są żołnierze, wymagają natychmiastowego remontu. Przeciekające dachy, zniszczone podłogi, a także odpadające tynki na salach żołnierskich i na zewnątrz budynków, świadczą o konieczności przeprowadzenia w jednostce generalnych remontów. Sytuacji tej nie są w stanie zmienić działania dowódcy pozbawionego wpływu na umieszczenie obiektów jednostki w planie inwestycyjnym.

Odnosząc się do problemów wprowadzania w jednostce systemu HACCP do podstawowych problemów należy zaliczyć:

- brak wystarczającej ilości środków finansowych na prace remontowe pomieszczeń kuchennych oraz magazynów,
- doposażenie obiektów kuchennych w urządzenia i sprzęt zgodny z wymogami HACCP,
- zapewnienie odpowiedniej ilości termosów do przechowywania i transportu posiłków,
- brak wystarczającej ilości odzieży ochronnej oraz obuwia dla personelu kuchennego,

Jako potrzebę związaną bezpośrednio z realizacją programu, wskazano na konieczność zastępowania na kuchni żołnierzy służby zasadniczej, wysoko kwalifikowanymi pracownikami wojska.

W rozmowach z żołnierzami służby zasadniczej, nie odnotowano skarg na jakość wyżywienia. Wskazano jedynie na występujące trudności w zaopatrzeniu podczas zajęć poligonowych. Nie zgłaszano skarg na jakość i dostępność opieki medycznej. Działania „prewencyjne” dotyczące nadużywania narkotyków i innych środków odurzających oraz alkoholu w ocenie zarówno kadry jak i żołnierzy służby zasadniczej znacznie ograniczają to zjawisko, zwłaszcza w czasie służby.

Podczas kontroli nie stwierdzono zjawisk naruszających prawa i wolności obywatelskie żołnierzy.

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. r14, poz. 147) przedstawiam te istotne i trudne sprawy, wyrażając nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionych problemów.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

RPO- 541369 - IX - 901/06/ZS

ABSTRAKT

do wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich dot. głównych problemów stwierdzonych w czasie przeprowadzonej kontroli w 7 Brygadzie Obrony Wybrzeża - Słupsk, skierowanego do Ministra Obrony Narodowej.

Przedmiotem wystąpienia są problemy dotyczące:

- oczekiwania żołnierzy na uchwalenie planowanej ustawy nowelizującej ustawę o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych i zlikwidowanie niekorzystnego braku przejrzystości procedur kadrowych oraz struktur etatowych jednostek wojskowych prowadzących obecnie zbyt często do naruszania ciągłości dowodzenia, na wszystkich szczeblach oraz niemal eliminacji wpływu dowódców na proces mianowania podległych im żołnierzy,

- braku czytelnych dróg awansu, sztywnego ustalonej kadencyjności stanowisk oraz błędów w ustalaniu struktur etatowych pododdziałów, często nieuwzględniających specyfiki jednostki,

- kontrowersjami wywoływanymi propozycjami, przedstawianymi żołnierzom w czasie rozmów prowadzonych przez organy kadrowe, pełnienia dalszej służby w odległych od macierzystego garnizonach mimo, że w ich jednostkach lub sąsiednich wakuje etaty adekwatne do ich kwalifikacji,

- procedur wyznaczania żołnierzy na wyższe stanowiska służbowe, a szczególnie prowadzonymi w MON rozmowami kwalifikacyjnymi. Żołnierze wskazywali na potrzebę, aby w tych sprawach, przedstawiciele służb kadrowych w większym stopniu uwzględniali obiektywnie występujące uwarunkowania i prośby zainteresowanych, jeśli oczywiście nie są one sprzeczne z potrzebami wojska,

- niezadowolenia w korpusie podoficerów wywołanego realizowanymi zmianami etatowymi, nieuwzględniającymi specyfiki służby, co w efekcie spowodowało wprowadzenie zbyt niskich, ich zdaniem, etaty w odniesieniu do zakresu odpowiedzialności ponoszonej na poszczególnych stanowiskach,

- systemu szkolenia zwłaszcza żołnierzy służby zasadniczej wymagającego, w ocenie zwłaszcza żołnierzy zawodowych, gruntownych zmian, z uwagi na ponoszone koszty i jego małą efektywność,

- zakwaterowania podoficerów i szeregowych zawodowych w pomieszczeniach mieszkalnych pododdziałów jednostki wspólnie z żołnierzami służby zasadniczej, co przeczy ustanowionym w tym zakresie normom,

- konieczności dokonania pilnych remontów budynki koszarowe, w których zakwaterowani są żołnierze,

- problemów wprowadzania w jednostce systemu HACCP, wskazując na brak wystarczającej ilości środków finansowych na prace remontowe pomieszczeń kuchennych oraz magazynów, doposażenie obiektów kuchennych w urządzenia i sprzęt zgodny z wymogami HACCP, zapewnienie odpowiedniej ilości termosów do przechowywania i transportu posiłków, brak wystarczające ilości odzieży ochronnej oraz obuwia dla personelu kuchennego,

Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził zaniepokojenie stanem infrastruktury socjalno - bytowej kontrolowanej jednostki. Jednocześnie wskazał na brak skarg dotyczących jakości wyżywienia, opieki medycznej. Pozytywnie ocenił także działania „prewencyjne” podejmowane w jednostce i dotyczące znacznego ograniczenia nadużywania narkotyków i innych środków odurzających oraz alkoholu, zwłaszcza w czasie służby.

Wskazał ponadto, że w czasie kontroli nie stwierdzono rażących zjawisk naruszających prawa i wolności obywatelskie żołnierzy.

/-/ Zdzisław Szałaj
Główny Specjalista